

Nr 35

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om vissa ändringar beträffande garantibeskatningen m. m.

(2:a avd.)

Till bevillningsutskottet har hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

I) de likalydande motionerna I: 292 av herr *Ewerlöf m. fl.* och II: 240 av herr *Hjalmarson m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte för sin del antaga följande

Förslag

till

lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Häri genom förordnas, att 24 §, 25 § 1 mom., 45 §, 46 § 1 mom. samt 47 och 58 §§ kommunalskattelagen den 28 september 1928 ävensom anvisningarna till 19 §, till 24 § punkterna 2 och 3, till 25 §, till 36 § punkt 1, till 38 § punkt 2, till 47 §, till 54 § punkt 1, till 58 § samt till 60 § skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att 25 § 3 och 4 mom. ävensom anvisningarna till 24 § punkt 6 och till 39 § punkt 3 samma lag skola upphöra att gälla.

24 §.

Till *intäkt* av annan fastighet skall, där ej annat föränledes av vad nedan i andra stycket stadgas, hänföras vad av fastighet här i riket, som taxerats såsom annan fastighet, kommit ägaren till godo, såsom:

hyresvärdet av — — — frälseränta.

Har fastighet — — — 30 § 2 mom.

Förmån av — — — särskilt redovisas.

Där fastighet tillhört bostadsförening eller bostadsaktiebolag, skall hyresvärdet för bostad eller annan förmån från fastigheten, som tillkommit medlem av föreningen eller delägare i bolaget, ävensom utdelning från föreningen eller bolaget, som utgått annorledes än å andel eller aktie, räknas såsom medlemmens eller delägarens intäkt av fastigheten. Såsom föreningens eller bolagets intäkt av samma fastighet räknas vad som till föreningen eller bolaget influtit från fastigheten ävensom avgifter eller andra inbetalningar, som medlem eller delägare i sådan egenskap haft att utgöra till för-

eningen eller bolaget, till den del desamma icke äro att anse såsom kapitaltillskott.

(Se vidare anvisningarna.)

25 §.

1 mom. Från bruttointäkten av annan fastighet må avdrag göras för omkostnader, såsom för:

brandförsäkring, reparation — — — till fastigheten;
ränta å lånat, i fastigheten nedlagt kapital.

Medlem av bostadsförening eller delägare i bostadsaktiebolag äger njuta avdrag för ovan angivna omkostnader, såvitt de bestritts direkt av honom själv, ävensom för sådana avgifter och andra inbetalningar till föreningen eller bolaget, som icke äro att anse såsom kapitaltillskott.

Har bostadsförening eller bostadsaktiebolag lämnat sina medlemmar eller delägare utdelning annorledes än å andelar eller aktier, äger föreningen eller bolaget njuta avdrag för vad sålunda under beskattningsåret utdelats, dock ej för större belopp av det utdelade än som motsvarar beloppet av de inbetalningar från medlemmarna eller delägarna, vilka icke äro att anse såsom kapitaltillskott.

45 §.

Vid beräkning — — — motsvarande garantibeloppet.

Oaktat garantibelopp — — — nämnda kostnad. Vidare äger medlem av bostadsförening eller delägare i bostadsaktiebolag, som med bostadsrätt eller liknande besittningsrätt innehaft lägenhet i föreningen eller bolaget tillhörig fastighet, tillgodonjuta den del av avdraget, som på lägenheten belöper.

46 §.

1 mom. Därest vid — — — samma kommun.

Avdrag är — — — av förvärvskällan.

47 §.

För fastighet, som året näst före taxeringsåret varit skattepliktig, beräknas garantibelopp till tre procent av fastighetens taxeringsvärde förstnämnda år. Garantibeloppet upptages — — — testamentariskt förordnande.

Vad som — — — hänsyn härtill.

(Se vidare anvisningarna.)

58 §.

Där inkomst av rörelse, efter ty i 57 § är sagt, skall tagas till beskattning i mera än en kommun, skall i fråga om inkomstens fördelning gälla följande. I kommun, där den skattskyldige tillhörig, i rörelsen använd skattepliktig fastighet är belägen, beskattas så stor del av inkomsten som motsvarar två procent av fastighetens för beskattningsåret gällande taxeringsvärde (fastighetsandel). Förslår ej inkomsten härtill och finnas flera sådana

kommuner, skall inkomsten fördelas mellan dem i förhållande till de inom varje kommun belägna fastigheternas taxeringsvärde.

Vad efter avräkning av dylika fastighetsandelar återstår av inkomsten beskattas i fråga om:

bankrörelse i — — — inom kommunen.

(Se vidare anvisningarna.)

Anvisningar

till 19 §.

Fattigunderstöd, begravningshjälp samt underhåll, som lämnats fånge eller patient å hospital m. m. dyl. är icke att hänföra till skattepliktig inkomst. Detsamma gäller i fråga om till andra föreningar än bostadsföreningar influtna medlemsavgifter (jfr 24 § sista stycket).

Bestämmelsen att — — — sistnämnda lag.

till 24 §.

2. Såsom av näst sista stycket i 24 § framgår, skall — — — av bostadsvärdet.

Om däremot — — — uppgivna intäkterna.

Föreligger handelsträdgårdsrörelse — — — av rörelse.

3. Med bostadsförening — — — eller bolaget.

Såsom intäkt för bostadsförening eller bostadsaktiebolag och såsom avdragsgill utgift för medlem eller delägare räknas sådan inbetalning av medlem eller delägare, som icke är att anse som kapitaltillskott. Inbetalning, som är att anse såsom kapitaltillskott, räknas icke såsom intäkt för föreningen eller bolaget och får ej av medlemmen eller delägaren avdragas.

Med kapitaltillskott menas dels medlems inbetalning å insats i föreningen och delägars inbetalning å aktie dels ock sådan ytterligare inbetalning av medlem eller delägare, som är avsedd att inom föreningen eller bolaget användas för fondering såsom genom kapitalavbetalning å skuld eller genom ny-, till- eller ombyggnad eller därmed jämförlig förbättring av fastigheten eller genom annan stadigvarande kapitalplacering. Där lägenhet är upplåten med hyresrätt och således icke med bostadsrätt eller liknande besittningsrätt, skall dock icke någon del av hyresavgiften anses såsom kapitaltillskott. Verkställs fondering inom förening eller bolag, utan att det framgår vilka medel därför användas, skola i första hand anses för fondering använda andra medel än medlemmarnas eller delägarnas inbetalningar under beskattningsåret eller de under året influtna hyror för lägenheter, som varit uthyrda till andra än medlemmar eller delägare i denna deras egenskap. Vad härefter återstår av det till fondering använda beloppet skall fördelas på nämnda inbetalningar och hyror efter deras inbördes storlek, och skall vad därvid belöper på de inbetalningar, som verkställts för de med bostadsrätt eller liknande besittningsrätt upplåtna lägenheterna, anses såsom kapitaltillskott.

Utdelning från bostadsförening eller bostadsaktiebolag, som utgår i förhållande till innehavda aktier eller andelar, räknas ej såsom intäkt av fastigheten utan såsom intäkt av kapital (se 38 § och punkt 2 av anvisningarna till nämnda paragraf) eller undantagsvis såsom intäkt av rörelse.

till 25 §.

1. Bestämmelsen om — — — fri bostad.
2. Avdrag medges för — — — under beskattningsåret.
3. Avdrag för värdeminskning — — — för inventarier.
4. Därest brandförsäkring tagits *för all framtid*, må avdrag för under — — — en gång.

Därest premien för försäkring för all framtid enligt försäkringsavtalet erlagges under ett bestämt antal år med lika belopp för år räknat, må för vart och ett av dessa år avdrag ske med — — — 40 procent.

5. För värdeminskning å bostadsförening eller bostadsaktiebolag tillhöriga byggnader, maskiner och andra inventarier tillkommer avdraget föreningen eller bolaget, och äger således medlem av föreningen eller delägare i bolaget icke åtnjuta dylikt avdrag.

Angående medlems av bostadsförening och delägars i bostadsaktiebolag rätt till avdrag för till föreningen eller bolaget gjorda inbetalningar hänvisas till punkt 3 av anvisningarna till 24 §.

till 36 §.

1. Vid beräkning — — — stämpelkostnader m. m. Har den — — — annan förvärvskälla.

till 38 §.

2. Till intäkt av kapital hänföres sådan utdelning från aktiebolag eller ekonomisk förening, som utgår i förhållande till innehavda aktier eller andelar, men däremot icke utdelning, som utgår efter annan grund, t. ex. i förhållande till gjorda inköp eller försäljningar. Dylik utdelning är skattefri, där den blott innebär en minskning i levnadskostnader, och skall i annat fall hänföras till den förvärvskälla, vartill den på grund av sin beskaffenhet är att räkna. Sålunda hänföres exempelvis till inkomst av annan fastighet sådan utdelning från bostadsförening, som skett i förhållande till erlagd hyra eller årlig avgift, samt till inkomst av jordbruk respektive rörelse näringsidkares utdelning från ekonomisk förening i form av pristillägg å varor, som han sålt till föreningen, eller i form av rabatt för varor, som han för sin näring inköpt av föreningen.

till 47 §.

Till ledning — — — följande exempel.

1. Har rörelseidkare, som använder av honom ägd fastighet i rörelsen, gjort sådan omläggning av räkenskapsår att beskattningsåret kommit att omfatta 9 månader, beräknas garantibeloppet till $\frac{9}{12}$ av det belopp, som

motsvarar tre procent av fastighetens taxeringsvärde. Har beskattningsåret — — — angivet belopp.

2. Har i fall, då beskattningsår sammanfaller med kalenderår, fastighet bytt ägare den 1 september beskattningsåret, beräknas garantibeloppet för den tidigare ägaren till $\frac{8}{12}$ och för den nye ägaren till $\frac{4}{12}$ av det belopp, som motsvarar tre procent av fastighetens taxeringsvärde.

3. Har en rörelseidkare gjort sådan omläggning av räkenskapsår att det beskattningsår, som ligger till grund för 1958 års taxering, omfattar tiden 1 juli 1956—31 december 1957 samt har han för sin rörelse förvärvat en fastighet den 1 september 1956 och en annan fastighet den 1 april 1957, beräknas garantibeloppet vid nyssnämnda taxering för förstnämnda fastighet till $\frac{16}{12}$ och för sistnämnda fastighet till $\frac{9}{12}$ av vad som motsvarar tre procent av respektive fastigheters taxeringsvärden.

till 54 §.

1. Den befrielse — — — må njuta avdrag enligt 25 § 1 mom. sista stycket eller 29 § 2 mom.

till 58 §.

1. Förhållandetal, enligt vilka den efter fastighetsandelens avräknande återstående inkomsten av *bankrörelse* fördelas till beskattning inom olika kommuner, uträknas för varje kontor på följande sätt. De belopp — — — kontorets förhållandetal.

2. Beträffande fördelning till beskattning inom flera kommuner av inkomst av *rörelse*, som avser att medelst ledning tillhandahålla *vatten, gas eller elektrisk kraft*, gäller, att — därest icke till rörelseidkare av annan levererats vatten, gas eller elektrisk kraft för distribution — den efter fastighetsandelens avräknande återstående inkomsten fördelas sålunda, att sedan den kommun, där huvudkontor funnits, tilldelats tio procent, tjugofem procent taxeras i kommun, där vatten-, gas- eller kraftverk varit beläget, samt sextiofem procent i kommun där förbrukning ägt rum. Om i — — — huvudkontoret funnits. Har till rörelseidkare av annan levererats vatten, gas eller elektrisk kraft till distribution, skall så stor andel av de på kommun, där vatten-, gas- eller kraftverk är beläget, belöpande tjugofem procent av den efter fastighetsandelens avräknande återstående inkomsten, som motsvarar den av rörelseidkaren mottagna leveransen av vatten, gas eller elektrisk kraft i förhållande till hela den av rörelseidkaren levererade mängden vatten, gas eller elektrisk kraft, taxeras i de kommuner, där förbrukning ägt rum, enligt förut angiven regel angående fördelning av den å förbrukningen belöpande delen av inkomsten. Har således en leverantör av elektrisk kraft själv producerat $\frac{2}{5}$ av den levererade kraften och av annan inköpt $\frac{3}{5}$, skall den efter fastighetsandelens avräknande återstående inkomsten fördelas sålunda, att tio procent taxeras i kommun, där huvudkontor funnits, tio procent ($\frac{2}{5}$ av 25 procent) i kommun, där kraftverk varit beläget, och åttio pro-

cent ($\frac{3}{5}$ av 25 procent + 65 procent) i de kommuner, där förbrukning ägt rum.

Beträffande en distributionsförening som icke själv producerat någon elektrisk kraft skall den efter fastighetsandelens avräknande återstående inkomsten fördelas sålunda, att tio procent taxeras i kommun, där huvudkontor varit beläget, och nittio procent i de kommuner, där förbrukning ägt rum.

Vid taxering — — — dylikt ändamål.

3. Vad angår inkomst av *järnvägsdrift* skall vid fördelning till beskattning inom flera kommuner av den efter fastighetsandelens avräknande återstående inkomsten iakttagas följande:

Har driften — — — av banan.

4. De fördelningstal, efter vilka den efter fastighetsandelens avräknande återstående inkomsten av *kanaldrift* skall mellan vederbörande kommuner fördelas, fastställas efter den skattskyldiges hörande att lända till efterrättelse till dess annorlunda förordnas. Fördelningstalen erhållas — — — annorlunda förordnas.

till 60 §.

Till ledning — — — följande exempel.

1. Ett aktiebolag — — — 100 000 kronor.

Om den beskattningsbara inkomsten uppgår till 6 000 kronor, d. v. s. till belopp motsvarande summan av garantibeloppen för fastigheterna, skall den beskattningsbara inkomsten fördelas på församlingarna med 750 kronor, 2 250 kronor och 3 000 kronor. Överstiger den — — — i 56—59 §§.

2. I en — — — på municipalsamhället.

3. En person — — — å municipalsamhället.»

II) de likalydande motionerna I: 303 av herr *Spetz* samt II: 234 av herrar *Sjölin* och *Kristensson* i Osby, vari hemstälts,

»1. att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t begära en förnyad undersökning av den effektiva fastighetsskattens storlek och betydelse samt en plan för dess avveckling samt

2. att riksdagen må i avvaktan härpå som en provisorisk åtgärd besluta att 47 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) samt anvisningarna till 47 och 60 §§ kommunalskattelagen skall erhålla följande ändrade lydelse.

47 §.

För — — — taxeringsvärde sedan detta minskats med 20 000 kr.

Uppgår taxeringsvärdet icke till 20 000 kr. skall garantibelopp icke beräknas för fastigheten.

Garantibeloppet — — — förordnande.

Vad som — — — hänsyn härtill.

Anvisningar

till 47 §.

Till ledning — — — följande exempel.

1. Har rörelseidkare — — — angivet belopp.

Har beskattningsåret — — — angivet belopp.

2. Har i — — — fastighetens taxeringsvärde minskat med 20 000 kronor.

3. Har en — — — taxeringsvärden, vardera minskat med 20 000 kronor.

till 60 §.

Till ledning — — — följande exempel.

1. Ett aktiebolag — — — respektive 45 000 kronor, 95 000 kronor och 120 000 kronor.

Om den — — — i 56—59 §§.

2. I en — — — respektive 50 000 kronor och 90 000 kronor.

A:s beskattningsbara — — — på municipalsamhället.

3. En person — — — å municipalsamhället.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1957, dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1957 års inkomsttaxering samt i fråga om eftertaxering för år 1956 eller tidigare år.»

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionen I: 303 samt, såvitt angår yrkandena i de likalydande motionerna I: 292 och II: 240, till den till statsutskottet hänvisade motionen II: 346 om ökat egnahemsbyggande.

De i de förevarande motionerna framställda yrkandena rörande *beräkning av garantibeloppet för fastighet samt fördelning av inkomst av rörelse mellan olika kommuner* överensstämmer i huvudsak med yrkanden, som framfördes i olika vid 1953, 1954 och 1955 års riksdagar väckta motioner (jfr bev.-utskottets bet. nr 49/1953, 36/1954 och 38/1955). Av vad tidigare förevarit må här endast återgivas följande.

I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 36, i vilket jämväl lämnades en redogörelse för vad som tidigare förekommit i dessa frågor, anförde 1954 års bevillningsutskott bl. a. följande.

Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen väcktes vid föregående års riksdag motionsyrkande om nedsättning av repartitionstalet till tre. 1953 års bevillningsutskott behandlade motionsyrkandet i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 49, vari utskottet tillstyrkte det i proposition nr 186 framlagda förslaget till bl. a. en sänkning av repartitionstalet för fastighet från fem till fyra. Utskottet erinrade i denna del om att inom finansdepartementet vissa approximativa beräkningar gjorts rörande verkningarna av en sänkning av repartitionstalet. Enligt dessa beräkningar skulle en sänk-

ning av repartitionstalet från fem till fyra innebära, att den effektiva fastighetsskatten, som för det dåvarande uppginge till ca 155 miljoner kronor, minskade med ca 40 miljoner kronor. Av den därefter återstående effektiva fastighetsskatten skulle belöpa på annan fastighet ca 108 miljoner kronor och på jordbruksfastighet ca 7 miljoner kronor. En sänkning av repartitionstalet till tre skulle medföra en nedgång i den effektiva fastighetsskatten med ca 75 miljoner kronor. Av återstående effektiv fastighetsskatt skulle ca 76 miljoner kronor belöpa på annan fastighet och ca 4 miljoner kronor på jordbruksfastighet. Utskottet delade den i propositionen uttalade uppfattningen att i avvaktan på fastighetsskattens avskaffande den lindring i beskattningen borde genomföras som läte sig göras med hänsyn till kommunernas finanser. Utskottet ansåge att kommunerna borde kunna bära det skattebortfall, som beräknades bli en följd av repartitionstalets sänkning till fyra. En nedgång i den effektiva fastighetsskatten med närmare hälften, vilket skulle bli resultatet av en sänkning av repartitionstalet till tre, borde emellertid enligt utskottets mening inte för det dåvarande genomföras.

Utskottet ansluter sig till vad 1953 års bevillningsutskott sålunda anfört och vill härutöver framhålla följande. År 1953 uttalade sig såväl Kungl. Maj:t som riksdagen principiellt för ett avskaffande av fastighetsbeskattningen. Av olika skäl ansågs dock icke möjligt att omedelbart förverkliga denna avsikt. Ett betydelsefullt skäl var därvid att i vissa kommuner en väsentlig höjning av utdebiteringen beräknades bli följden av ett avskaffande. Detta gällde särskilt städer och andra tätorter, där villafastigheter utgjorde en betydande del av fastighetsbeståndet, och i än högre grad kommuner med en betydande sommarvillbebyggelse. Enligt gjorda undersökningar skulle i något fall en höjning av utdebiteringen till allmän kommunalskatt av ej mindre än 3 kronor 45 öre erfordras. Att risken för kraftiga utdebiteringshöjningar ingivit starka betänkligheter beror på att sådana höjningar i förhållande till vad nu gäller innebär en övervältring av skattebördan från en kategori skattebetalare till en annan, vilken övervältring med hänsyn till det nuvarande totala skattetrycket skulle te sig obillig. I stället beslöts en successiv avveckling av det nuvarande fastighetsbeskattningssystemet. Såsom ett första led i denna avveckling genomfördes den i det föregående omnämnda omläggningen av systemet samt en sänkning av repartitionstalet från fem till fyra. En sänkning av denna omfattning ansågs kunna genomföras bl. a. på grund av att taxeringsvärdena å fastigheter vid 1952 års allmänna fastighetstaxering avsevärt höjts. Att en viss höjning av utdebiteringen skulle bli följden även av denna åtgärd förutsattes redan i propositionen. Departementschefen uttalade dock att höjningen icke torde bli av sådan storlek att en sänkning av repartitionstalet till fyra icke skulle kunna ske med hänsyn därtill.

Vad sålunda förekommit manar enligt utskottets mening till försiktighet. Det måste anses angeläget att den successiva avvecklingen av fastighetsskatten sker så att minsta möjliga rubbningar i kommunernas finanser åstadkommes. Då redan den sänkning av repartitionstalet som beslutats av 1953 års riksdag förutsatts medföra viss utdebiteringshöjning, anser utskottet att en ytterligare sänkning icke bör genomföras innan de praktiska verkningarna av det redan fattade beslutet kan överblickas. På grund härav avstyrker utskottet det i motionerna I: 326 och II: 283 framförda yrkandet om sänkning av procenttalet för beräkning av garantibelopp för fastighet.

I nyssnämnda motioner har härjämte framställts yrkande om ändring av 58 § kommunalskattelagen. Detta lagrum innehåller bestämmelser om fördelning av inkomst av rörelse som skall tagas till beskattning i mer än en

kommun. Eftersom fastighetsskatt utgöres i den kommun, där fastigheten är belägen, har hittills gällt, att nämnda kommun, oavsett om fastigheten ingått i rörelse eller ej, erhållit skatt för fastigheten motsvarande en inkomst av fem procent av taxeringsvärdet. Om fastigheten ingått i rörelse har vad som återstått av rörelseinkomsten, sedan den genom fastighetsskatten beskattade inkomsten frånräknats, fördelats på visst sätt mellan de kommuner, vari rörelsen bedrivits från fast driftställe. Genom sänkningen av repartitionstalet kommer vid 1954 års taxering den kommun, vari fastigheten är belägen, att garanteras en skatt från fastigheten motsvarande en inkomst av fyra procent av taxeringsvärdet. Samma förhållande kommer i regel att gälla efter det omläggningen av fastighetsbeskattningen trätt i kraft.

Motionärernas yrkande går ut på att i de fall fastighet ingår i rörelse en inkomst motsvarande fem procent av fastighetens taxeringsvärde alltjämt bör beskattas i den kommun där fastigheten är belägen. Motionärerna föreslår fördenskull att av rörelseinkomsten skillnaden mellan å ena sidan fem procent av taxeringsvärdet och å andra sidan garantibeloppet hänföres till den kommun där fastigheten är belägen. I konsekvens med sitt ovannämnda yrkande rörande beräkning av garantibeloppet till tre procent av taxeringsvärdet beräknar motionärerna att denna skillnad utgör två procent av taxeringsvärdet.

Till stöd för detta sitt yrkande anför motionärerna att föregående års beslut rörande sänkning av repartitionstalet innebure en ändring av fördelningsreglerna, som icke torde varit avsiktlig, samt att det syntes angeläget att återställa den ordning som gällde enligt de tidigare bestämmelserna.

Utskottet får i denna del erinra om att 1950 års skattelagssakkunniga i sin utredning om fastighetsbeskattningen (SOU 1953: 8), vilken utredning låg till grund för ovanberörda proposition i ämnet till 1953 års riksdag, vid utförande av vissa provtaxeringar i syfte att utröna verkningarna av fastighetsskattens avskaffande tillämpat en bestämmelse av liknande innebörd som den av motionärerna förordade. Då de sakkunniga icke upptagit frågan om en sänkning av repartitionstalet till diskussion, har de icke haft anledning att för detta fall uppmärksamma frågan om fördelningsreglerna.

Utskottet anser för sin del att därest beslut fattades om ett avskaffande av fastighetsskatten det av motionärerna aktualiserade spørsmålet måste upptagas till prövning. Detsamma anser utskottet gälla om en mera avsevärd sänkning av repartitionstalet genomfördes. Den av föregående års riksdag beslutade sänkningen av repartitionstalet med allenast en enhet, från fem till fyra, nödvändiggör däremot icke enligt utskottets mening en justering av ifrågavarande fördelningsregler. Mot bakgrunden av att sänkningen skett bl. a. med hänsyn till att taxeringsvärdena å fastigheter år 1952 avsevärt höjts finner utskottet det mest överensstämmande med ifrågavarande stadgandes hittillsvarande innebörd att icke vidtaga någon ändring i detsamma. Utskottet inser emellertid väl att motionärerna, vilkas huvudyrkande avser en ytterligare lindring av fastighetsbeskattningen, ansett sig böra framföra det nu förevarande följdyrkandet. Eftersom utskottet, såsom framgår av det föregående, icke ansett sig böra biträda motionärernas huvudyrkande, saknar utskottet anledning att taga ställning till följdyrkandet i vidare mån än som framgår av det redan sagda. Utskottet avstyrker förty de likalydande motionerna I: 326 och II: 283 jämväl i denna del.

I de likalydande motionerna I: 329 (av herr Spetz m. fl.) och II: 435 (av herr Sjölin m. fl.) har yrkats att ett belopp av 20 000 kronor av fastighets taxeringsvärde måtte undantagas vid beräkning av garantibelopp för fastigheten.

Utskottet erinrar om att ett motionsyrkande av denna innebörd var föremål för riksdagens prövning föregående år. I förenämnda betänkande nr 49 yttrade 1953 års bevillningsutskott i anledning härav bl. a. att ett bifall till yrkandet skulle innebära att en betydande del av de egentliga enfamiljshusen, däribland även sommarvillor, skulle bli helt befriade från fastighets-skatt, medan bl. a. tvåfamiljsfastigheter icke i samma grad skulle få skattebefrielse. Skattskyldiga som köpt lägenhet i bostadsrättsföreningshus skulle icke erhålla nämnvärd skattelättnad, utan de skulle i stället — liksom hyresgäster i hyresfastighet — få känning av den höjning av den kommunala utdebiteringen, som kunde förväntas bli nödvändig. I kommuner med mera omfattande sommarvillebebyggelse skulle en väsentlig övervältring av skattebördan ske på andra fastigheter än sommarvillor och på inkomsttagare. Utskottet erinrade vidare om att 1950 års skattelagssakkunniga i sin utredning om fastighetsbeskattningen redovisat vissa undersökningar rörande konsekvenserna av det ifrågasatta avdraget med 20 000 kronor. Beträffande undersökningens resultat anförde utskottet att medan ett helt slopande av fastighetsskatten i Norrtälje stad skulle medföra en höjning av utdebiteringen till allmän kommunalskatt med 95 öre skulle ett genomförande av det alternativ, enligt vilket avdrag medgäves med 20 000 kronor per taxeringsenhet, medföra en utdebiteringshöjning med 42 öre. Utskottet ansåge motionärernas förslag icke kunna godtagas. Vad 1953 års bevillningsutskott sålunda anført anser utskottet utvisa att en betydande omfördelning av den kommunala skattebördan skulle bli följden av ett bifall till yrkandet i de nu förevarande motionerna. Utskottet kan icke finna att en sådan omfördelning är motiverad. På grund härav avstyrker utskottet de likalydande motionerna I: 329 och II: 435.

De vid 1955 års riksdag väckta motionerna i ämnet avstyrktes av samma års bevillningsutskott i dess av riksdagen godkända betänkande nr 38 med i huvudsak samma motivering som i 1954 års bevillningsutskotts betänkande. Ifråga om yrkandena om sänkning av procenttalet för beräkning av garanti-belopp anförde 1955 års bevillningsutskott härutöver följande.

För sin del vill utskottet i anslutning till det sagda nämna, att visserligen den genomsnittliga kommunala utdebiteringen under senare år visat en sjunkande tendens. Uppenbarligen är denna tendens i väsentlig mån en följd av det stigande inkomstskatteunderlaget. Det må framhållas att en sänkning av repartitionstalet för fastighet har en avsevärt olika verkan i olika kommuner. Bland annat i kommuner med en mera omfattande sommarvillebebyggelse torde en sådan sänkning inverka förhållandevis starkare på skatteunderlaget än i flertalet andra kommuner. Enligt utskottets mening kan därför icke utan en närmare undersökning avgöras hurudan utvecklingen i de enskilda kommunerna varit och i vilken utsträckning sänkningen av repartitionstalet för fastighet till fyra å ena sidan och den allmänna höjningen av fastighetstaxeringsvärdena å andra sidan påverkat den kommunala utdebiteringen. Utan en utredning av bland annat dessa förhållanden synes det icke görligt att draga några slutsatser rörande möjligheterna till en ytterligare sänkning av repartitionstalet för fastighet. Utskottet vill emellertid framhålla önskvärdheten av att möjligheterna till en ytterligare sänkning av repartitionstalet för fastighet beaktas och förutsätter därför att Kungl. Maj:t med uppmärksamhet följer utvecklingen på detta område.

Beträffande frågan om *beräkning av inkomst av annan fastighet* må här anföras följande.

Enligt av 1953 års riksdag antagna bestämmelser skall från och med beskattningsåret 1954 beräkning av inkomst av en- och tvåfamiljsfastigheter vid taxering ske enligt en förenklad schablonmetod. Såsom inkomst skall i princip upptagas beräknad ränta å ägarens eget kapital i sådan fastighet. Procenttalet för räntan är bestämt till 3. Av tekniska skäl skall räntebereäkningen utföras på sådant sätt, att ränta efter nämnda procental beräknas å fastighetens hela taxeringsvärde, varefter avdrag göres för ägarens verkliga räntekostnader för lånat kapital i fastigheten. Vidare medges avdrag för tomträttsavgäld eller liknande avgäld.

Till grund för genomförandet av berörda bestämmelser låg en av 1950 års skattelagssakkunniga utarbetad, den 31 december 1951 dagtecknad promemoria angående taxering av inkomst av en- och tvåfamiljsfastigheter. I promemorian framlade de sakkunniga förslag till beräkning av inkomst av nämnda slag av fastigheter med i stort sett samma innebörd som de av riksdagen sedermera antagna bestämmelserna i ämnet. De sakkunnigas förslag förelades — efter ytterligare utredning och viss överarbetning — 1953 års riksdag i proposition nr 187. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 50 tillstyrkte 1953 års bevillningsutskott propositionen och anförde därvid bl. a. följande.

Utskottet finner att ett genomförande av det i propositionen framlagda förslaget skulle innebära en avsevärd och värdefull förenkling av såväl de skattskyldigas deklarationsbestyr som taxeringsmyndigheternas och skatteminstolarnas åligganden. I detta avseende erinrar utskottet om den i propositionen återgivna uppgiften att antalet i riket befintliga en- och tvåfamiljshus å annan fastighet redan år 1945 uppgick till 680 000. Med hänsyn till den särskilda beskaffenheten av de med förslaget avsedda fastigheterna kan det icke anses stridande mot kommunalskattelagens grundprinciper, att dessa fastigheter undantages från inkomstberäkning enligt vanliga grunder. Utgifterna för fastigheter av denna art — liksom förmånen att nyttja fastigheterna — är i allmänhet att hänföra till det sätt, varpå de skattskyldiga tillgodoser egna levnadsbehov, något som i övrigt icke anses böra påverka i kommunalskattelagen reglerad inkomstberäkning. En avgjord fördel finner utskottet det vara, att åtskilliga uppskattnings- och bedömningsfrågor, som kan vara föremål för olika uppfattningar och därför enligt vad erfarenheten givit vid handen ofta lett till skatteprocesser, vid förslaget genomförande skulle bortfalla. Förslaget kan vidare förväntas leda till större likformighet och rättvisa i beskattningen. I praktiken är det nämligen ogörligt att nöjaktigt kontrollera befogenheten av yrkade avdrag eller att på ett riktigt sätt avväga uppskattningen av bruttointäkterna från dessa fastigheter. Verkställda statistiska undersökningar ger vid handen, att taxeringsutfallet vid begagnandet av procenttalet 3 för beräkning av bruttointäkten i genomsnitt kan beräknas bli detsamma som vid tillämpningen av den vanliga inkomstberäkningen. Den föreslagna metoden är således i princip icke avsedd att leda till ändring i skattebelastningen.

I anledning av motionsvis framställda yrkanden om avslag på propositionen yttrade utskottet bl. a.

De av motionärerna framförda principiella betänkligheterna mot förslaget kan utskottet icke dela. Såsom utskottet redan framhållit påverkas in-

komsttaxeringen i princip icke av det sätt, varpå en skattskyldig tillgodoser sitt behov av bostad, och det synes därför ägnat att främja jämlikhet och rättvisa i beskattningen, om denna grundsats genomfördes även beträffande skattskyldiga, som tillgodoser sitt bostadsbehov genom innehav av en- eller tvåfamiljsfastighet. Mot detta betraktelsesätt kan ej anses stridande, att ägaren till sådan fastighet beskattas för på visst sätt uppskattat värde av den förmån, som kan beräknas tillgodokomma honom av eget, i fastigheten befintligt kapital. Därmed är icke, såsom motionärerna förmenar, någon objektbeskattning åsyftad. En viss schablonisering innebär givetvis den föreslagna metoden, eftersom beräkningen av förmånens värde icke skall varieras med hänsyn till arten eller graden av fastigheternas utnyttjande. I detta avseende anknyter förslaget emellertid till vad som nu i stor omfattning tillämpas inom ramen för redan gällande bestämmelser.

Motionärernas uttalande att förslagets genomförande skulle leda till en skärpning av skatten för villaägare synes missvisande. Den i propositionen redovisade undersökningen av 1953 års deklARATIONER, som omfattat uppgifter från samtliga län i riket, antyder att taxering enligt förslaget för de skattskyldiga genomsnittligt skulle leda till ett något gynnsammare utfall än taxering enligt nu gällande regler. Ett sådant resultat synes naturligt med hänsyn till förslagets principiella innebörd — att ej annan inkomst av fastigheterna skall taxeras än en efter högst tre procent beräknad avkastning av det egna kapitalet i fastigheten. Ett i bostadsfastighet placerat kapital torde i allmänhet beräknas lämna högre avkastning än 3 procent. Slutligen kan beträffande jämförelser mellan taxeringsutfall enligt den föreslagna metoden och resultat av taxering enligt nu gällande bestämmelser erinras om de i propositionen återgivna uttalandena om svårigheterna att vid tillämpning av dessa bestämmelser i praktiken uppnå ett riktigt resultat. Man kan med hänsyn härtill icke obetingat utgå från att de taxeringar, som verkställts jämlikt nu gällande bestämmelser, i och för sig är helt riktiga. Dessa bestämmelser torde i ej ringa utsträckning ha utnyttjats på ett icke avsett sätt, och det får anses vara en av den föreslagna metodens fördelar, att sådana missbruk förhindras.

I motioner vid 1954 års riksdag yrkades bl. a. att schablontaxeringen av villafastigheter skulle upphöra. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 17 avstyrkte 1954 års bevillningsutskott motionerna under hänvisning till att några erfarenheter av schablontaxeringen av en- och tvåfamiljsfastigheterna för det dåvarande ännu icke erhållits.

I samband med proposition nr 59 vid 1955 års riksdag med förslag till vissa förenklingar i deklARATIONER- och taxeringsförfarandet behandlade 1955 års bevillningsutskott motioner, vari yrkats upphävande av den särskilda inkomstberäkningen av villafastigheter. I sitt betänkande nr 18, som godkändes av riksdagen, anslöt sig utskottet till vad tidigare års bevillningsutskott anfört i frågan. Då några nya synpunkter icke tillkommit sedan frågan behandlades av närmast föregående års riksdagar, ansåg sig utskottet icke ha anledning frångå den då intagna ståndpunkten. Motionerna avstyrktes alltså av utskottet.

Vid 1954 års riksdag antogs nya bestämmelser för beräkning av inkomst av fastighet, som äges av bostadsförening och bostadsaktiebolag. Dessa bestämmelser, som tillämpas fr. o. m. 1955 års taxering, innebär att inkomst

av nämnda fastigheter beräknas enligt den förenklade schablonmetod, som gäller för villafastigheter. Medlem i bostadsförening eller delägare i bostadsaktiebolag beskattas endast om han hyrt ut sin lägenhet.. Förslag till ovan nämnda bestämmelser framlades i proposition nr 37. I anledning av propositionen väcktes motionsvis förslag om avslag å propositionen. Till stöd för yrkandet anfördes, att genomförandet av schablonmetoden skulle innebära ett åsidosättande av principen om rättvisa och likformighet i beskattningen, att icke den verkliga utan en fingerad inkomst bleve beskattad samt att den föreslagna överflyttningen av skattskyldigheten för fastighetsinkomsten från medlemmarna i bostadsföreningarna och delägarna i bostadsaktiebolagen till företagen innebure att hänsyn icke komme att tagas till den individuella skatteförmågan.

I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 18 anförde 1954 års bevillningsutskott bl. a.

Vad beträffar påståendet att förslaget vore stridande mot principen om en rättvis och likformig beskattning får utskottet som sin mening uttala att det med hänsyn till ifrågavarande fastigheters karaktär framstår som motiverat att inkomstberäkningen vid taxering sker efter speciella grunder. Beträffande de med bostadsrätt innehavda lägenheterna kan liksom i fråga om villafastigheterna sägas att de innehaves icke i syfte att förvärva inkomst utan för att tillgodose innehavarens eller ägarens behov av bostad. Då detta behov får anses hänförligt till levnadskostnader anser utskottet skäl föreligga att vid taxeringen avvika från de beskattningsregler som gäller för beräkning av inkomst från förvärvskällor i allmänhet. Att därvid anknyta till den vid föregående års riksdag genomförda schablonmetoden för beräkning av inkomst av villafastigheter finner utskottet vara naturligt och följdriktigt.

Utskottet vill i detta sammanhang även erinra om vad som i propositionen framhållits därom att schablonmetoder för beräkning av hyresvärde av bostadslägenhet redan nu tillämpas i stor utsträckning.

Den i propositionen föreslagna överflyttningen av skattskyldigheten för fastighetsinkomsten från medlemmarna i bostadsföreningarna och delägarna i bostadsföretagen innebär — såsom även departementschefen påpekat — att hänsyn ej kommer att tagas till den individuella skatteförmågan. Som skäl för en sådan ytterligare förenkling har anförts att den beskattning, varom här är fråga, gäller relativt ringa inkomstbelopp, att de föreslagna bestämmelserna icke kommer att medföra en skärpt beskattning i förhållande till nuvarande regler samt att desamma torde utgöra den enda möjliga lösningen till en rationell förenkling på området. Med hänsyn till de tungt vägande skäl av praktisk art som således kan åberopas för den i propositionen föreslagna och av de sakkunniga förordade anordningen, anser sig utskottet icke böra motsätta sig att densamma genomföres. I enlighet härmed tillstyrker utskottet det i propositionen framlagda förslaget till omläggning av bestämmelserna för beskattning av inkomst av bostadsförenings och bostadsaktiebolags fastighet.

I proposition nr 165 till 1954 års riksdag föreslogs, att inkomst av fastighet, tillhörig bolag, förening eller stiftelse, som bildats den 1 juli 1945 eller senare och som erkänts såsom allmännyttigt bostadsföretag, skulle beräknas enligt en förenklad schablonmetod. Inkomsten skulle upptagas till

tre procent av det belopp, varmed fastighetens taxeringsvärde överstege företagens lånade, i fastigheten nedlagda kapital. Avdrag skulle medges allenast för tomträttsavgäld eller liknande avgäld. I flera motioner yrkades avslag å propositionen med motivering dels att det vore stötande att på en omväg åstadkomma resultatutjämning för endast en viss grupp skattskyldiga och dels att principiella skäl talade mot en uppdelning av fastighetsägarna i grupper med olika beskattningsprinciper.

I sitt betänkande nr 56, som godkändes av riksdagen, anförde 1954 års bevillningsutskott bl. a. följande.

Utskottet finner att den i propositionen förordade schablonmetoden skulle på ett i stort sett tillfredsställande sätt undanröja de svårigheter, som nu gällande beskattningsregler medför för vissa av de allmännyttiga bostadsföretagen. De motionsvis framförda principiella betänkligheterna mot införandet av särskilda beskattningsregler för ifrågavarande grupp av fastighetsägare synes med hänsyn till den speciella karaktären av de företag, varom här är fråga, icke böra tillmätas sådan betydelse att de uppväger det synnerligen önskvärda i att på förevarande område åvägabringas en ordning som bättre än nuvarande regler anpassar beskattningen av företagen till de betingelser under vilka de bedriver sin verksamhet. Detta synes desto mer kunna hävdas som man härutinnan kan anknyta till ett betraktelsesätt, som tidigare anlagts rörande såväl villafastigheter som vissa bostadsföretags fastigheter, och som lett till införandet av särskilda regler för beskattning av fastighet, där denna regelmässigt innehaves utan vinstsyfte och i ändamål uteslutande att tillgodose ett föreliggande bostadsbehov. På grund härav har utskottet intet att erinra mot införandet av en schablonmetod för beräkning av inkomst av fastighet tillhörig allmännyttigt bostadsföretag. — — — Utskottet vill emellertid i sammanhanget understryka vad departementschefen i propositionen anført därom att det kan finnas anledning att närmare överväga den rättsliga konstruktionen av de allmännyttiga bostadsföretagen, varvid bör prövas, huruvida på den vägen en tillfredsställande lösning av beskattningsfrågan kan åstadkommas. En lagstiftning i enlighet med det föreliggande förslaget bör förty såsom departementschefen framhållit i viss mån betraktas såsom ett provisorium.

Av innehållet i *de föreliggande motionerna* må här återgivas följande.

Motiveringen för yrkandena i de likalydande *motionerna* I:292 och II:240 återfinns i den till statsutskottet hänvisade motionen II:346 om ökat egnahemsbyggande, vari bl. a. uttalats att en rad åtgärder borde vidtagas för att även människor med vanliga inkomster skulle kunna bli i tillfälle att realisera sina önskemål om bostad i egen fastighet. Bl. a. borde fastighetsskatten borttagas samt schablontaxeringen slopas och en återgång ske till förut rådande system med avdrag för de reparationskostnader m. m., som vederbörande faktiskt haft.

I de likalydande *motionerna* I:303 och II:234 har bl. a. framhållits, att frågan om fastighetsskattens avskaffande i princip kunde anses avgjord. Då 1953 års riksdag fattade beslut om omläggning av fastighetsskatten och sänkningen av repartitionstalet från 5 till 4 förklarades nämligen uttryckligen att dessa åtgärder finge ses som ett första steg i skattens avveckling. Något uttalande om vid vilken tidpunkt eller i vilken takt

avvecklingen skulle ske gjordes emellertid icke. De uppslag för fortsatt avveckling av fastighetsskatten, som tidigare diskuterats bl. a. av 1950 års skattelagssakkunniga, hade varit dels en ytterligare sänkning av repartitionstalet, dels införande av ett skattefritt bottenavdrag. Det vore uppenbart att i en kommun med ett fåtal taxeringsenheter betydde ett bottenavdrag av exempelvis 20 000 kronor praktiskt taget ingenting. Vid ett taxeringsvärde av 2 000 000 kronor sjönk skatteunderlaget från 800 till 792 skattekrönor, medan en sänkning av repartitionstalet från 4 till 3 medförde en sänkning från 800 till 600 skattekrönor. För en fastighet med taxeringsvärde av 30 000 kronor bleve motsvarande siffror nedsättning från 12 till 4, resp. från 12 till 9 skattekrönor. Detta under förutsättning att fastighetsskatten i sin helhet vore effektiv. Med undantag av vissa ytterlighetsfall komme verkningarna av ett bottenavdrag å 20 000 kronor för det övervägande antalet kommuner att bli omärkbara.

Utskottet. I de förevarande motionerna har framställts yrkanden avseende i huvudsak två områden av inkomstskattelagstiftningen, nämligen dels garantibeskattningen och dels schablontaxeringen av inkomst av en- och tvåfamiljsfastigheter, av fastigheter tillhörande bostadsföreningar eller bostadsaktiebolag samt av fastigheter tillhöriga s. k. allmännyttiga bostadsföretag. I fråga om schablontaxeringen yrkas i de likalydande motionerna I:292 och II:240 att denna metod för taxering av fastighetsinkomst upphävs och att en återgång sker till tidigare för inkomstberäkningen gällande bestämmelser. Vad angår garantibeskattningen yrkas i de likalydande motionerna I:303 och II:234, att ett belopp av 20 000 kronor av fastighets taxeringsvärde måtte undantagas vid beräkning av garantibeloppet samt i de likalydande motionerna I:292 och II:240 att procenttalet för beräkning av garantibelopp för fastighet måtte sänkas från nu gällande fyra till tre. I sistnämnda motioner yrkas härjämte viss justering av bestämmelserna i 58 § kommunalskattelagen rörande fördelning mellan olika kommuner av inkomst av rörelse, som bedrivs från fast driftställe i mer än en kommun. Slutligen yrkas i motionerna I:303 och II:234 skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om en förnyad undersökning av den effektiva fastighetsskattens storlek och betydelse samt en plan för dess avveckling.

Vad först beträffar yrkandena avseende garantibeskattningen må nämnas att denna beskattning enligt beslut av 1953 års riksdag trätt i stället för den tidigare fastighetsbeskattningen. I samband med att repartitionstalet för fastighet sänktes från fem till fyra med tillämpning från och med 1954 års taxering skedde nämligen en omläggning av den kommunala fastighetsbeskattningen så att den tidigare fristående fastighetsskatten inarbetades i den kommunala inkomstskatten. Detta nya system, som tillämpas första gången vid innevarande års taxering, innebär att varje skattskyldig vid den årliga taxeringen till kommunal inkomstskatt åsättes en taxerad inkomst, vilken utgör summan av den enligt nu gällande regler taxerade inkomsten och ett garantibelopp, motsvarande fyra procent av taxeringsvärdet å skatte-

pliktig fastighet. Den taxerade inkomsten innefattar alltså underlag för taxering till kommunal skatt såväl för inkomst som — i förekommande fall — för fastighet. Från den taxerade inkomsten medgives ortsavdrag enligt gällande bestämmelser, varjämte vid bestämmande av beskattningsbar inkomst avdrag kan medgivas för nedsatt skatteförmåga. Vid beräkning av inkomst från särskild förvärvskälla, vari ingår fastighet, skall garantibeloppet avdragas, vilket sålunda motsvarar det tidigare i 45 § kommunalskattelagen föreskrivna procentavdraget.

Såsom av den tidigare lämnade redogörelsen framgår överensstämmer de nu till behandling föreliggande motionsyrkandena såvitt gäller garantibeskattningen i huvudsak med yrkanden, som framställts i motioner vid de senaste tre årens riksdagar. Vid varje tillfälle har riksdagen på hemställan av bevillningsutskottet avstyrkt motionerna. Vad först angår yrkandet om nedsättning av procenttalet för beräkning av garantibeloppet för fastighet från fyra till tre, vilket yrkande vid årets riksdag, såsom nyss nämnts, framförts i de likalydande motionerna I: 292 och II: 240, må erinras om att enligt inom finansdepartementet verkställda approximativa beräkningar, vilka redovisas i proposition nr 186 till 1953 års riksdag, en sänkning av repartitionstalet från fem till fyra skulle innebära att den effektiva fastighetsskatten, som för det dåvarande uppginge till ca 155 miljoner kronor, skulle minska med ca 40 miljoner kronor. En sänkning av repartitionstalet till tre skulle medföra en nedgång i den effektiva fastighetsbeskattningen med ca 75 miljoner kronor. I avvaktan på fastighetsskattens definitiva avskaffande, för vilket såväl riksdagen som Kungl. Maj:t år 1953 uttalat sig, har endast den lindring i denna beskattning ansetts böra genomföras som hänsynen till kommunernas finanser tillåtit. Riksdagen har med denna utgångspunkt icke funnit sig kunna genomföra en sänkning av repartitionstalet med mer än en enhet till fyra. Det skattebortfall som förmodats bli följden härav har antagits kunna bäras av kommunerna med hänsyn till att en höjning av taxeringsvärdena skett vid 1952 års allmänna fastighets-taxering. En nedsättning av repartitionstalet till tre, vilket skulle medföra en nedsättning av den effektiva fastighetsskatten med närmare hälften, har däremot hittills inte befunnits vara genomförbar.

I av riksdagen godkända betänkan den har 1954 och 1955 års bevillningsutskott uttalat att vad sålunda förekommit manade till försiktighet. Det finge anses angeläget att den successiva avvecklingen av fastighetsbeskattningen skedde så att minsta möjliga rubbningar i kommunernas finanser åstadkommes. Då redan den sänkning av repartitionstalet, som beslutades år 1953, förutsatts medföra viss utdebiteringshöjning ansågs en ytterligare sänkning inte böra genomföras innan de praktiska konsekvenserna av det redan fattade beslutet kunde överblickas. 1955 års bevillningsutskott tillade härjämte för sin del att visserligen den genomsnittliga kommunala utdebiteringen under senare år visat en sjunkande tendens. Uppenbarligen vore denna tendens i väsentlig mån en följd av det stigande inkomstskatteunderlaget. Utskottet framhöll att en sänkning av repartitionstalet för fastighet hade en avsevärt olika verkan i olika kommuner. Enligt utskottets

mening kunde därför icke utan en närmare undersökning avgöras hurudan utvecklingen i de enskilda kommunerna varit och i vilken utsträckning sänkningen av repartitionstalet för fastighet till fyra å ena sidan och den allmänna höjningen av fastighetstaxeringsvärdena å andra sidan påverkat den kommunala utdebiteringen. Utan en utredning av dessa förhållanden syntes det icke görligt att dra några slutsatser rörande möjligheterna till en ytterligare sänkning av repartitionstalet för fastighet. 1955 års bevillningsutskott underströk emellertid önskvärdheten av att möjligheterna till en ytterligare sänkning av repartitionstalet för fastighet beaktades och förutsatte därför att Kungl. Maj:t med uppmärksamhet följde utvecklingen på detta område.

I likhet med 1955 års bevillningsutskott anser utskottet angeläget att alla möjligheter till en sänkning av repartitionstalet för fastighet tillvaratages. Utskottet är dock inte berett att tillstyrka det föreliggande motionsyrkandet härutinnan. Utskottet vill erinra om att Kungl. Maj:t för kort tid sedan tillkallat särskilda sakkunniga med uppdrag att utreda frågan om en höjning av de kommunala ortsavdragen. En sådan reform kan förväntas medföra ett avsevärt skattebortfall för kommunerna. Innan kännedom vunnits om hur stor den ifrågasatta höjningen kan bli och i vilken utsträckning statsbidrag kan komma att utgå för att kompensera kommunerna för det därav föranledda skattebortfallet, är det inte möjligt att bedöma, i vad mån kommunerna kan komma att i anledning av reformen tvingas till utdebiteringshöjningar under de närmaste åren. Att i nära anslutning till denna reform, som allmänt bedömts vara synnerligen angelägen, genomföra en åtgärd, som kan förväntas medföra ett utbrett behov av utdebiteringshöjning, anser utskottet inte böra komma i fråga. På grund härav anser sig utskottet inte kunna tillstyrka bifall till de likalydande motionerna I: 292 och II: 240 i förevärande del.

Beträffande yrkandet i de likalydande motionerna I: 303 och II: 234 om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om en förnyad undersökning av den effektiva fastighetsskattens storlek och betydelse samt en plan för dess avveckling bör framhållas att utskottet i sitt denna dag avgivna betänkande nr 37 avstyrkt bifall till motionsvis gjord framställning om uppskov med den allmänna fastighetstaxering som enligt tidigare fattat beslut avsetts skola äga rum år 1957. Därest riksdagen godtager vad utskottet sålunda föreslagit kommer alltså ny fastighetstaxering att ske inom kort. En undersökning av den art motionärerna yrkat vore av föga värde om den grundades på de vid 1952 års fastighetstaxering fastställda värdena. Sedan resultatet av den nya fastighetstaxeringen blivit känt, bör däremot även enligt utskottets mening en undersökning företas för att utröna garantibeskattnings betydelse för de olika kommunerna. I samband med att spörsmålen om en sänkning av repartitionstalet eller om en avveckling av garantibeskattningen därvid ånyo överväges, kan — om så befinnes lämpligt — den av motionärerna önskade planen då upprättas. Med det anförda anser utskottet det i de likalydande motionerna I: 303 och II: 234 framställda utredningsyrkandet besvarat.

I sistnämnda motioner har härjämte framförts yrkande att vid beräkning av garantibelopp för fastighet ett belopp av 20 000 kronor av taxeringsvärdet måtte undantas. Till stöd för detta yrkande har bl. a. anförts att beskattningen av fastighet under senare år minskat i betydelse samt att verkningarna av det föreslagna bottenavdraget för det övervägande antalet kommuner skulle bli omärkbara.

Såsom förut antytts har även detta yrkande varit föremål för behandling av 1953 års och senare års riksdagar. På hemställan av respektive års bevillningsutskott har yrkandet avvisats. Utskottet har därvid i huvudsak anført att en betydande del av de egentliga enfamiljshusen, däribland även sommarvillor, skulle bli helt befriade från fastighetsskatt, medan bl. a. tvåfamiljsfastigheter icke i samma grad skulle få skattebefrielse. Skattskyldiga som köpt lägenhet i bostadsrättsföreningshus skulle icke erhålla nämnvärd skattelättnad, utan de skulle i stället — liksom hyresgäster i hyresfastighet — få känning av den höjning av den kommunala utdebiteringen, som kunde förväntas bli nödvändig. I kommuner med mera omfattande sommarvillbebyggelse skulle en väsentlig övervältring av skattebördan ske på andra fastigheter än sommarvillor och på inkomsttagare.

För egen del vill utskottet framhålla att även om utvecklingen kan sägas gå i den riktning motionärerna angivit så kvarstår dock i det väsentliga giltigheten av vad från bevillningsutskottets sida tidigare anförts i frågan. Det kan icke bortses från att fortfarande en viss omfördelning av den kommunala skattebördan skulle bli följderna av ett bifall till nu ifrågavarande motionsyrkande. I några kommuner skulle denna omfördelning bli relativt betydande. Med hänsyn härtill avstyrker utskottet de likalydande motionerna I: 303 och II: 234 även i nu förevarande del.

I fråga om garantibeskattningen har utskottet slutligen att besvara det i de likalydande motionerna I: 292 och II: 240 framställda yrkandet om ändring av 58 § kommunalskattelagen, vilket lagrum innehåller bestämmelser om fördelning av inkomst av rörelse som skall tagas till beskattning i mer än en kommun. Motionärernas yrkande innebär att i de fall fastighet ingår i rörelsen en inkomst motsvarande fem procent av fastighetens taxeringsvärde alltjämt bör beskattas i den kommun där fastigheten är belägen, d. v. s. att samma andel av inkomsten skall beskattas i nämnda kommun, som när repartitionstalet för fastighet var fem. Motionärerna föreslår fördenskull, att av rörelseinkomsten skillnaden mellan å ena sidan fem procent av taxeringsvärdet och å andra sidan garantibeloppet hänföres till den kommun där fastigheten är belägen. I konsekvens med sitt ovannämnda yrkande rörande beräkning av garantibeloppet till tre procent av taxeringsvärdet beräknar motionärerna, att denna skillnad utgör två procent av taxeringsvärdet.

Utskottet får i denna del erinra om vad 1954 års bevillningsutskott anført i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 36 då förevarande fråga första gången efter omläggningen av fastighetsbeskattningen var föremål för riksdagens uppmärksamhet. Utskottet framhöll att frågan måste upptas till prov-

ning därest beslut fattades om ett avskaffande av fastighetsskatten. Detsamma ansåge utskottet gälla om en mera avsevärd sänkning av repartitionstalet genomfördes. Den av 1953 års riksdag beslutade sänkningen av repartitionstalet med allenast en enhet, från fem till fyra, nödvändiggjorde däremot icke enligt utskottets mening en justering av ifrågavarande fördelningsregler. Mot bakgrunden av att sänkningen skett bl. a. med hänsyn till att taxeringsvärdena å fastigheter år 1952 avsevärt höjts, funne utskottet det mest överensstämmande med ifrågavarande stadgandes dittillsvarande innebörd att icke vidtaga någon ändring i detsamma. Utskottet uppfattade det ifrågavarande yrkandet som ett följdyrkande till det av samma motionärer framförda yrkandet om en ytterligare lindring i fastighetsbeskattningen. Eftersom utskottet inte biträtt motionärernas huvudyrkande, saknade utskottet anledning att taga ställning till följdyrkandet i vidare mån än som framginge av det redan sagda.

Några nya synpunkter, som kan motivera ett frångående av den ståndpunkt riksdagen tidigare intagit till föreliggande spörsmål, har inte anförts. På grund härav får utskottet, som ansluter sig till vad 1954 års bevillningsutskott uttalat i frågan, avstyrka de likalydande motionerna I: 292 och II: 240 i den del, varom nu är fråga.

Utskottet övergår här efter till att behandla det i de likalydande motionerna I: 292 och II: 240 framställda yrkandet om upphävande av metoden att i vissa fall beräkna inkomst av annan fastighet efter schablon. Motionärerna anser att inkomstberäkningen i stället alltid bör ske enligt de i allmänhet gällande bestämmelserna, innebärande skattskyldighet för verkliga åtnjutna inkomster och avdragsrätt för utgivna omkostnader.

Schablontaxeringsmetoden infördes beträffande en- och tvåfamiljsfastigheter genom beslut av 1953 års riksdag samt beträffande fastigheter tillhöriga bostadsföreningar och bostadsaktiebolag samt allmännyttiga bostadsföretag genom särskilda beslut av 1954 års riksdag. Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen väcktes motionsyrkanden om upphävande av metoden såväl vid 1954 som 1955 års riksdagar. Yrkandena avvisades av riksdagen på hemställan av bevillningsutskottet.

Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att införandet av schablontaxeringsmetoden motiverades med att det med hänsyn till de berörda fastigheternas speciella karaktär icke kunde anses stridande mot kommunalskattelagens grundprinciper, att dessa fastigheter undantoges från inkomstberäkning enligt de för annan fastighet gällande grunderna. Inkomsttaxeringen påverkas i princip icke av det sätt, på vilket en skattskyldig tillgodoser sitt bostadsbehov. Det har därför synts ägnat att främja jämlikhet och rättvisa i beskattningen om denna grundsats genomfördes även beträffande skattskyldiga som tillgodoser sitt bostadsbehov genom innehav av en- eller tvåfamiljsfastighet eller genom medlemskap i bostadsföretag. Utskottet vill vidare erinra om att schablontaxeringsreglerna utformats så att de enligt gjorda beräkningar genomsnittligt skulle leda till ett något gynnsammare utfall än taxering enligt tidigare gällande bestämmelser. Denna princip har

fullföljts så långt att i de fall man kunnat förutse ett motsatt resultat, nämligen för vissa allmännyttiga bostadsföretag med äldre fastighetsbestånd, metoden förklarats icke skola tillämpas. Det torde även böra framhållas att det för den schablonmässiga inkomstberäkningen fastställda procenttalet tre beträffande en- och tvåfamiljsfastigheter beräknats motsvara en nettointäkt av blott 2,4 procent enligt i proposition nr 187 till 1953 års riksdag redovisade undersökningar.

Utskottet vill slutligen tillägga att schablonmetoden tillämpades första gången vid 1955 års taxering. Även om hittills vunnits endast tämligen obetydlig erfarenhet av metodens tillämpning i praktiken torde dock kunna påstås att metoden — såsom förutsatts — lett till en påtaglig förenkling av taxeringsarbetet och deklarationsbestyren. Såvitt utskottet har sig bekant har inte i materiellt hänseende några allvarligare brister hos metoden uppmärksamrats.

Av det anförda torde framgå att utskottet inte kan finna att bärande skäl anförts för ett upphävande av schablonmetoden för taxering av inkomst av vissa fastigheter. Utskottet avstyrker sålunda de likalydande motionerna I: 292 och II: 240 även i förevarande del.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

1) att de likalydande motionerna I: 292 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 240 av herr Hjalmarson m. fl. med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

2) att de likalydande motionerna I: 303 av herr Spetz samt II: 234 av herrar Sjölin och Kristensson i Osby angående avveckling av fastighetsskatten m. m., i vad motionerna avser ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd; samt

3) att de likalydande motionerna I: 303 av herr Spetz samt II: 234 av herrar Sjölin och Kristensson i Osby, i vad motionerna ej behandlats under punkten 2), icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 19 april 1956

På bevillningsutskottets vägnar:

FILIP KRISTENSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjödahl, Heüman, Spetz, Eriksson, Söderquist, Velander, Niklasson, Thun, Oscar Carlsson och Bengtson; samt

från andra kammaren: herrar Kristensson i Osby, Sjölin, Brandt, Vigelsbo, Kärrlander, Wiklund, Henriksson, Edström, Anderson i Sundsvall och Persson i Appuna.

Reservationer:

I) av herrar *Velander* och *Edström*, vilka ansett att utskottet bort under punkten 1) hemställa,

att riksdagen måtte, med bifall till de likalydande motionerna I: 292 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 240 av herr Hjalmarson m. fl., för sin del antaga i nämnda motioner intaget förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) med tillägg av följande ikraftträdandebestämmelser.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1957, dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1957 års inkomsttaxering samt i fråga om eftertaxering för år 1957 eller tidigare år.

II) av herrar *Kristensson* i Osby, *Spetz*, *Söderquist*, *Sjölin* och *Anderson* i Sundsvall, vilka ansett att utskottet bort under punkten 2) hemställa,

att riksdagen måtte, med bifall till de likalydande motionerna I: 303 av herr Spetz samt II: 234 av herrar Sjölin och Kristensson i Osby, i vad motionerna avser ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), för sin del antaga följande

Förslag

till

lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928
(nr 370).

Härigenom förordnas, att 47 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) samt anvisningarna till 47 och 60 §§ kommunalskattelagen skola erhålla följande ändrade lydelse.

47 §.

För — — — taxeringsvärde sedan detta minskats med 20 000 kronor.

Uppgår taxeringsvärdet icke till 20 000 kronor skall garantibelopp icke beräknas för fastigheten.

Garantibeloppet — — — förordnande.
 Vad som — — — hänsyn härtill.

(Se vidare anvisningarna.)

Anvisningar

till 47 §.

Till ledning — — — följande *exempel*.

1. Har rörelseidkare — — — fastighetens taxeringsvärde minskat med 20 000 kronor.

Har beskattningsåret — — — angivet belopp.

2. Har i — — — fastighetens taxeringsvärde minskat med 20 000 kronor.

3. Har en — — — taxeringsvärden, vardera minskat med 20 000 kronor.

till 60 §.

Till ledning — — — följande *exempel*.

1. Ett aktiebolag — — — respektive 45 000 kronor, 95 000 kronor och 120 000 kronor.

Om den — — — i 56—59 §§.

2. I en — — — respektive 50 000 kronor och 90 000 kronor.

A:s beskattningsbara — — — på municipalsamhället.

3. En person — — — å municipalsamhället.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1957, dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1957 års inkomsttaxering samt i fråga om eftertaxering för år 1957 eller tidigare år.

HI) av herrar *Kristensson* i Osby, *Spetz*, *Söderquist*, *Velander*, *Sjölin*, *Edström* och *Anderson* i Sundsvall, vilka ansett att utskottet bort under punkten 3) hemställa,

att riksdagen måtte, med bifall till de likalydande motionerna I: 303 av herr *Spetz* samt II: 234 av herrar *Sjölin* och *Kristensson* i Osby, i vad motionerna ej behandlats under punkten 2), i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förnyad undersökning av den effektiva fastighetsskattens storlek och betydelse samt en plan för dess avveckling.